

Such approach is efficient in overcoming fear of mistake and public judgment that are frequently expressed in students, and stimulates the desire of personal and professional growth. The ability to formulate oral and written reports on the results of patient's primary examination is important; logic and consistency of substantiation are also evaluated, as well as the ability to focus on the main points.

The main and final methodology of R.I.M.E program students' clinical teaching is the E-educator concept, when the students work on profound study of the material with consideration of the experience with patient and difficulties confronted, and also share knew knowledge with others. This stage also includes the search and presentation of arguments in support of own clinical decisions, appointments and recommendations.

The use of active technologies, concepts and models of education in the process of medical students' training at the institutions of higher education enables the successful development of clinical thinking and forms the professional and general cultural principles, stimulates and induces the cognitive activity of the students. This is exactly the algorithm of practical activity at the patient's bed that will make the student master not only the theoretical part of the learnt discipline, but also acquire the practical skills which are an integral part of the work of a future medical specialist.

Key words: clinical education, clinical thinking, medical education.

*Рецензент – доц. Беляєва О. М.
Стаття надійшла 17.02.2020 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2020-1-155-237-240

УДК 378.147+614.253.4

Лучко О. Р.

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ, ЯК СУБ'ЕКТИВНА СКЛАДОВА ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТА У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ

Івано-Франківський національний медичний університет (м. Івано-Франківськ)

oxiluchko@gmail.com

Закон України «Про вищу освіту» в умовах реформування вищої медичної школи передбачає ефективну теоретичну та практичну підготовку майбутніх фахівців. Трансформації у системі сучасної вищої освіти України, що зумовлені соціально-економічними, суспільно-політичними перетвореннями, нерозривно пов'язані із забезпеченням якості знань студентів. Досягнення цього завдання становить вагомий умову розвитку загальноєвропейського простору вищої освіти. Найважливішим компонентом педагогічної системи і складовою частиною навчального процесу є контроль за навчальною діяльністю студентів, призначений для визначення успішності кожного, аналізу отриманих результатів та корекції подальшого процесу навчання [1].

У світовій практиці ефективним, найпоширенішим та інноваційним методом контролю навчальних досягнень студентів вважають тестування. У педагогічному словнику поняття «тест» (англ. test – випробування) трактують як систему прийомів для випробування та оцінювання психічних рис особистості, її знань, умінь, потреб, інтересів тощо. Педагогічний тест охоплює систему завдань різного рівня складності, що дають змогу якісно, об'єктивно й відносно швидко вимірювати результати навчально-пізнавальної діяльності студентів [2].

Ідею тестування у кінці XIX ст. запропонував відомий англійський психолог й антрополог Френсіс Гальтон, який запропонував застосовувати тест як засіб вимірювання властивостей людини, її здібностей, навичок, умінь, знань тощо. На початку XX ст. почала розвиватися тестологія, що обґрунтовує теоретичні засади, технології створення і використання тестів.

Основна мета тестового контролю (ТК) – оцінювання рівня засвоєння знань студентів після вивчення дисципліни й одержання інформації для удосконалення процесу підготовки майбутніх фахівців. Відповідно до загальної мети можна виділити такі

основні функції ТК: 1) діагностична; 2) навчальна; 3) організуюча; 4) виховна. Діагностична функція спрямована на збирання, аналіз та інтерпретацію результатів оцінки для визначення реального рівня сформованості знань студента. Навчальна функція відображає оволодіння студентами змістом освіти. Організуюча функція виявляється у впливі на організацію навчального процесу. Залежно від отриманих результатів контролю викладач вносить відповідні зміни в навчальний процес, що виявляються в нових підходах, формах, методах та дидактичних засобах навчання, що відображає виховна функція [2,3].

Як один з елементів процесу навчання ТК регламентується відомими загальними принципами педагогіки: 1) об'єктивності і справедливості оцінювання; 2) науковості; 3) ефективності й оперативності; 4) систематичності; 5) єдності вимог; 6) гласності.

Тест являє собою сукупність завдань зростаючої складності, що дозволяють точно оцінити знання, уміння, навички й інші характеристики особистості студента, які цікавлять викладача. Зростаюча складність включає в себе повноту (наявність повного ланцюга системи знань); систематичність (упорядкованість і стрункність); науковість (глибоке засвоєння наукових понять, законів, теорій); міцність (можливість довгострокового зберігання в пам'яті накопиченої суми знань і засобів діяльності).

Відповідно до змісту завдань контролю, тест повинен відповідати таким вимогам: 1) чіткий комплекс тестових завдань; 2) оптимальний рівень складності; 3) надійність; 4) валідність; 5) можливість оцінювати знання студента за рівнем сформованості його творчого досвіду.

Тестові завдання повинні включати комплекс завдань різноманітних видів, для того щоб всебічно оцінити рівень засвоєння навчальної інформації: розуміння, пізнання, відтворення, застосування, творчість. Особливо складно діагностувати творчий

рівень, тому що творча діяльність заснована на сукупності умінь: інтелектуально-логічних, інтелектуально-евристичних, методологічних, світоглядних, комунікативних. Для цього необхідно розробити комплекс тестових завдань зростаючої складності. Рівень складності має бути таким, щоб студент розумів сутність і завдання тесту, а питання в тесті повинні відповідати складності контрольного матеріалу. Надійність – одна з найважливіших характеристик тесту. Тестова програма повинна дозволяти визначити й оцінити знання, уміння і навички з максимальною точністю. Валідність показує цінність тестових завдань, які повинні бути пов'язані з практичними або емпіричними показниками [4,5].

Для реалізації цих умов існує класична процедура складання тестів, що має таку послідовність етапів. Перш за все викладач повинен визначити мету тестування, виділити критерії до оцінюваних знань, умінь, навичок (розробити шкалу оцінювання, модель інтерпретації отриманих оцінок). Наприклад, оцінка репродуктивного рівня знань за 5-бальною шкалою. Далі розглядається план тесту, визначається кількість завдань, встановлюється рівень їх складності. З погляду практичного підходу, якщо в якості критерію прийняти 5-бальну шкалу оцінки, то кількість завдань у тесті повинна дорівнювати або бути кратною п'яти. Тоді легко визначити результати оцінки: п'ять правильних відповідей – оцінка «відмінно», три правильних відповіді – оцінка «задовільно». Що стосується оптимізації кількості варіантів можливих відповідей, то їх не повинно бути від 3 до 5, адже при їх суттєвому збільшенні тест перетворюється в лотерею з вірогідністю 50% на 50%. Якщо в тесті налічується три альтернативні варіанти відповідей – маємо 33% того, що студент вгадає відповідь; відповідно: чотири варіанти – 25%, а п'ять – 20%. Збільшувати кількість альтернативних відповідей більше п'яти не рекомендується, тому що зниження відсотка можливості вгадування відповіді зменшується незначно, а час, що буде витрачено студентом на обмірковування, може набагато збільшитися [4].

Для складання тестових завдань необхідно керуватися такими вимогами: 1) кількість завдань у тесті повинна бути такою, щоб найбільш повно охопити досліджуваний матеріал; 2) форма завдань повинна бути різноманітною і залежати від предмета тестування.

Будь-який тест складається з таких елементів: 1) інструкція до тестування; 2) текст тестового завдання; 3) варіанти відповідей.

За кількістю завдань тести можуть бути короткими (10-20 завдань), середніми (до 300 завдань) та довгими (більше 300 завдань).

Тестові завдання за своєю функцією розділяються на відкриті та закриті. Відкриті тести передбачають вільну відповідь, а закриті – один правильний варіант і мають різноманітну форму постановки задачі. До закритих тестів відноситься тести на впізнавання, на достовірність, на доповнення, на відповідність, на послідовність дій, конструювання, у формі ситуаційного завдання. Тест на впізнавання передбачає вибір студентом із декількох альтернативних варіантів правильного. Основна перевага таких тестів – швидкість тестування і простота оцінки, а недолік – відповіді навмання. Тест на достовірність передбачає відпо-

віді типу «так» або «ні», «правильно» або «неправильно». Текст тесту дається у формі однієї відповіді, питання або формули; перевага – простота, а недолік – неможливість перевірити глибину знань. Тестове завдання на доповнення має наступну структуру 1) інструкція: доповніть або підставте у формулу відповідне значення; 2) текст тесту подається у вигляді речення, в якому наріжне слово або цифра відсутні і їх потрібно вставити [3,4].

Тест на відповідність пропонує зіставити одне з одним визначені позиції, поняття, явища. У тестах на послідовність дій необхідно встановити правильну послідовність, технологію, алгоритм або процедуру прийняття рішення. Тест можна ускладнити, якщо в одній колонці помістити нумерацію етапів, а в іншій – їх найменування. Тести такого виду рекомендуються застосовувати при контролі засвоєння методик, процедур, тобто якщо процес нагадує алгоритм. Цей вид тестів являє собою ще більш високий рівень складності, ніж попередні. Він дає можливість перевірити й оцінити знання, уміння й навички. До недоліків цього виду тестів відноситься небезпека запам'ятовування початкового варіанта дій як правильного, так і неправильного.

Тест на конструювання можна ефективно використовувати для перевірки правильності побудови структур, графіків та розроблення моделей [2,4].

Тест у формі ситуаційного завдання є одним з найскладніших. Він дає можливість всебічно оцінити роботу студентів над темами курсу, перевірити самостійність їх мислення при прийнятті рішень. Сама відповідь передбачає творчий варіант рішення задачі.

Для організації процесу тестового контролю знань має враховувати такі вимоги:

1. Тестовий контроль повинен проводитися разом на потоці або в академічній групі.

2. Тестування повинна здійснювати комісія у складі викладачів, які викладали дисципліну (мінімум 2 особи), для об'єктивності результатів.

3. Час тестування повинен бути регламентований із розрахунку 1-1,5 хв. на кожне запитання.

4. Кількість варіантів карток повинна бути у півтора рази більшою, ніж кількість студентів в аудиторії.

5. Комісія перевіряє результати тестування за «ключем», відмічаючи в картці студента правильні відповіді колом, а неправильні закреслює [1].

На кафедрі внутрішньої медицини стоматологічного факультету ім. професора М.М. Бережницького Івано-Франківського національного медичного університету, для здійснення поточного контролю знань студентів використовуються тестові завдання як закритого, так і відкритого типу.

Для здійснення кінцевого контролю знань і вмінь студентів застосовують в одній картці тестового контролю різноманітні форми тестування рівень складності яких поступово підвищується. Тестове завдання складають за такою схемою: перше запитання – репродуктивного рівня (на впізнавання, де потрібно визначити відоме поняття за запропонованим визначенням); друге завдання подане у формі тесту на класифікацію; у третьому завданні можна запропонувати знайти визначення відповідного поняття; четверте завдання може бути подане в діагностичному аспекті; п'яте завдання може подаватися у формі визначення послідовності дій.

Такий підхід дозволяє об'єктивно оцінити знання і врахувати різноманітні аспекти навчальної діяльності: уміння впізнавати і розуміти матеріал, класифікувати і виділяти основні клінічні синдроми, визначати послідовність діагностичного пошуку, проводити диференціальну діагностику, систематизувати етапність надання медичної допомоги.

Таким чином, тестова перевірка допомагає студентам удосконалювати свої знання, систематизувати їх, розвивати пам'ять, мислення, гуманізувати освітній процес і на цій основі формувати гармонійно-розвинуту творчу особистість.

Література

1. Tovkanets HV, redaktor. Testovi zavdannia z pedahohiky ta okremykh metodykh pochatkovoї osvity. Mukacheve: 2016. 134 s. [in Ukrainian].
2. Syzonenko NV, Kutsenko NP, Andreiko SS. Vykorystannia testovoho kontroliu znan studentiv u vykladanni khimichnykh dystsyplin. Materialy nauk.-prakt. konf. z mizhnar. uchastiu «Aktualni pytannia kontroliu yakosti osvity u vyshchykh medychnykh navchalnykh zakladakh»; 2018 Berezen 22; Poltava. s. 210-2. [in Ukrainian].
3. Serhienko VP, Kukhar LO. Metodychni rekomendatsii zi skladannia testovykh zavdan. Kyiv: 2011. 41 s. [in Ukrainian].
4. Morokhovets Hlu. Testuvannia yak forma kontroliu ta diahnostryky znan здобувачів вищої освіти. Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti. 2018;3(70):11-5. [in Ukrainian].
5. Stynska VV. Metodyka vykladannia u vyshchii shkoli. Metodychni rekomendatsii. Ivano-Frankivsk: 2016. 65 s. [in Ukrainian].

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ, ЯК СУБ'ЄКТИВНА СКЛАДОВА ОЦІНКИ ЗНАТЬ СТУДЕНТА У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ

Лучко О. Р.

Резюме. Найважливішим компонентом педагогічної системи і складовою частиною навчального процесу у вищій медичній школі є тестовий контроль, основною метою якого є оцінювання рівня засвоєння знань студентів для удосконалення процесу підготовки майбутніх фахівців.

Тестові завдання повинні включати комплекс завдань різноманітних видів, рівень складності яких поступово підвищується, для того щоб всебічно оцінити рівень засвоєння навчальної інформації: розуміння, пізнання, відтворення, застосування, творчість.

Ключові слова: тест, тестовий контроль, методика тестового контролю, студент.

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ КАК СУБЪЕКТИВНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ОЦЕНКИ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ В ВЫСШЕЙ МЕДИЦИНСКОЙ ШКОЛЕ

Лучко О. Р.

Резюме. Важнейшим компонентом педагогической системы и составной частью учебного процесса в высшей медицинской школе есть тестовый контроль, основной целью которого является оценка уровня усвоения знаний студентов для совершенствования процесса подготовки будущих специалистов.

Тестовые задания должны включать комплекс задач различных видов, уровень сложности которых постепенно повышается, для того чтобы всесторонне оценить уровень усвоения учебной информации: понимание, познание, воспроизведение, применение, творчество.

Ключевые слова: тест, тестовый контроль, методика тестового контроля, студент.

TESTING CONTROL AS A SUBJECTIVE COMPONENT OF ASSESSMENT OF STUDENT KNOWLEDGE IN HIGHER MEDICAL SCHOOL

Luchko O. R.

Abstract. The most important component of the pedagogical system and an integral part of the educational process in higher medical school is test control (TC), the main purpose of which is to evaluate the level of mastering students' knowledge to improve the process of training future specialists.

According to the common goal, the following main functions of the TC can be distinguished: 1) diagnostic; 2) learning; 3) organizing; 4) educational. The diagnostic function is aimed at collecting, analyzing and interpreting assessment results to determine the real level of student knowledge. The learning function reflects students' mastery of the content of education. The organizing function is expressed in the impact on the organization of the educational process. Depending on the results of the control, the teacher makes appropriate changes in the learning process, which are manifested in new approaches, forms, methods and didactic teaching tools, reflecting the educational function.

The test is a set of tasks of increasing complexity that allow you to accurately evaluate the knowledge, skills and other characteristics of the student's personality that interest the teacher. The increasing complexity includes completeness, systematicity, scientific character, strength.

According to the content of the control tasks, the test must meet the following requirements: 1) a clear set of test tasks; 2) the optimum level of complexity; 3) reliability; 4) validity; 5) ability to evaluate the student's knowledge on the level of formation of his creative experience.

The following rules must be followed in order to complete the test tasks: 1) the number of tasks in the test should be such as to fully cover the test material; 2) the form of the tasks should be varied and depend on the subject of testing.

Any test consists of the following elements: 1) instructions for testing; 2) the text of the test task; 3) answer options.

Test tasks in their function are divided into open and closed. Open tests imply a free answer, and closed tests have one correct variant and various form of the problem statement. Closed tests include tests for recognition, validity, addition, compliance, sequence of actions, construction, in the form of a situational task.

At the Department of Internal Medicine Dental Faculty named after Prof. M.M. Berezhnitsky Ivano-Frankivsk National Medical University, for the purpose of current control of students' knowledge, test tasks of both closed and open type are used.

For final control of students' knowledge and skills, various forms of testing are used in a single test card, and their level of complexity is gradually increasing. The test task consists of the following scheme: first question – the reproductive level (to find out where you need to determine a known concept by the proposed definition); second task is presented in the form of a classification test; in the third task, you may be asked to find a definition of the relevant concept; the fourth task can be submitted in the diagnostic aspect; the fifth task may be in the form of determining a sequence of actions.

This approach allows to objectively evaluate the knowledge and take into account various aspects of educational activity: the ability to recognize and understand the material, to classify and distinguish the main clinical syndromes, to determine the sequence of diagnostic search, to conduct differential diagnostics, to systematize the stage of medical care.

Key words: test, test control, test control technique, student.

*Рецензент – проф. Білаш С. М.
Стаття надійшла 20.02.2020 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2020-1-155-240-243

УДК 378.147.88:614.253.4

Удод О. А., Вороніна Г. С., Драмарецька С. І.

ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я Донецький національний медичний університет (м. Лиман)

stomatdecan@dsmu.edu.ua

Вітчизняна практична охорона здоров'я перебуває у стані перманентного реформування, кінцевою метою якого прийнято вважати запровадження нової моделі, яка, з одного боку, забезпечила б високу якість та доступність для населення медичної допомоги, а з іншого боку, певним чином відповідала економічним та соціальним реаліям сьогодення, які склалися у нашій країні. Проведення такого перетворення вимагає всебічного законодавчого забезпечення, затвердження нормативних документів та, відповідно, значних фінансових витрат з загальнодержавного та місцевих бюджетів.

Початковий етап реформування торкнувся первинної ланки медичної допомоги, зокрема, сімейної медицини [1,2]. На цьому рівні, на жаль, не знайшлося місця лікарю-стоматологу, внаслідок чого сільська стоматологія фактично була ліквідована. Наступні кроки щодо реформування полягають у перетворенні профільних стоматологічних лікувальних закладів, що у містах мали статус комунальних міських установ, у комунальні неприбуткові підприємства, які мають надавати населенню платні послуги, причому дотепер залишаються до кінця невизначеними заходи стоматологічної допомоги, які будуть надаватися за відповідних умов декретованим категоріям дорослих і дітям на безоплатній основі з фінансуванням з Національної служби здоров'я України. Прийнята нормативна база документів поки що не охоплює з усіх боків складний та фінансово витратний процес реформування, тим більш, що на законодавчому рівні дотепер стоматологічна допомога не виділена в окремий вид медичної допомоги, що створило б юридичне підґрунтя для надання такої допомоги на усіх рівнях, включаючи первинний, за умови фінансування з державного бюджету та джерел місцевого самоврядування.

Ще більше запитань виникає щодо місця закладів вищої медичної освіти у реформованій системі охорони здоров'я країни та їх взаємовідносин з лікувальними закладами, які є клінічними базами. Особливо це стосується закладів стоматологічного профілю, у зв'язку зі зміною їх юридичного статусу та переходом на засади самоокупності.

Нові умови функціонування практичної охорони здоров'я принципово змінюють вимоги до додипломної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю «Стоматологія». З цієї точки зору, неминучими виглядають зрушення у вищій стоматологічній освіті, що мають відповідати викликам часу, тим більш, що цей процес вже розпочався за декілька років. Одним з перших кроків на цьому шляху була розробка проекту стандартів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія». У створенні та обговоренні цього проекту у складі робочої групи МОЗ України та підкомісії 221 «Стоматологія» науково-методичної комісії 12 з охорони здоров'я та соціального забезпечення сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОН України, а також експертної групи приймали участь досвідчені науково-педагогічні працівники і представники вітчизняної стоматологічної спільноти. Згодом зазначені стандарти були прийняті та затверджені МОН України [3].

Орієнтація на компетентнісний підхід та особистісну парадигму складає суть модернізації вищої освіти у галузі знань «Охорона здоров'я». Поряд з науково-теоретичним аспектом у додипломній освіті провідну роль відіграє її практична складова, що неодноразово підкреслювалося представниками як закладів вищої освіти, так і професійної спільноти [4,5].